

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2017.gada 16. oktobrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Gunārs Kusiņš un Aldis Laviņš,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Administratīvās rajona tiesas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 151/2017),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumu Nr. 805 „Noteikumi par prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas kritērijiem, termiņiem un kārtību” (turpmāk – Noteikumi Nr. 805) 9. pielikumu, ciktāl tas neparedz tiesības iegādāties speciāli pielāgotu vieglo automobili un saņemt pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai tādai personai, kurai garīga rakstura traucējumu dēļ ir apgrūtināta sabiedriskā transporta izmantošana, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam.

2. Noteikumu Nr. 805 9. pielikumā ir uzskaitīti personas invaliditātes cēloņi, sakarā ar kuriem personai tiek izsniegts atzinums par medicīniskajām indikācijām vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai. Pielikumā nav paredzēta atzinuma izsniegšana tādai personai, kuras invaliditātes cēlonis ir garīgās veselības traucējumi.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par citu normatīvo aktu, izņemot likumus, vai to daļu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām (aktiem).

Pieteikuma iesniedzēja lūgusi vērtēt Ministru kabineta noteikumu normu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punktu tiesības iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai ir tiesai, izskatot administratīvo lietu. Savukārt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 2. punktu un otro daļu tiesa var iesniegt Satversmes tiesai pieteikumu, kas formulējams motivēta lēmuma veidā, ja tiesa, izskatot administratīvo lietu pirmajā instancē, uzskata, ka norma, ko ir piemērojusi iestāde vai kas tiesas procesā būtu jāpiemēro šajā lietā, neatbilst Satversmei.

Ar (*datums*) lēmumu Pieteikuma iesniedzēja apturēja tiesvedību tās izskatīšanā esošajā administratīvajā lietā un nolēma iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai. Administratīvā lieta ierosināta, pamatojoties uz fiziskas personas (turpmāk – pieteicējs) pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu noteikts, ka pieteicējam ir medicīniskas indikācijas speciāli pielāgota vieglā automobiļa iegādei un pabalsta transporta izdevumu kompensēšanai saņemšanai, kuru iestāde pieteicējam atteica izsniegt, pamatojoties uz apstrīdēto Noteikumu Nr. 805 9. pielikumu. Tātad apstrīdētā Noteikumu Nr. 805 9. pielikuma normas tika piemērotas administratīvajā procesā iestādē, kā arī Pieteikuma iesniedzējai tās jāpiemēro, izlemjot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Pieteikums noformēts motivēta lēmuma veidā, proti, tajā izklāstīti argumenti par iespējamo apstrīdētās normas neatbilstību Satversmei.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai, ievērojot Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā Satversmes tiesai ir jānorāda pieteikuma juridiskais pamatojums.

6.1. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Noteikumu Nr. 805 9. pielikums neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam, jo tajā nav paredzēts izsniegt atzinumu par medicīnisko indikāciju noteikšanu speciāli pielāgota vieglā automobiļa iegādei un pabalsta saņemšanai personai, kurai garīgās veselības traucējumu dēļ ir apgrūtināta sabiedriskā transporta izmantošana. Pamatojoties uz jēdziena „pārvietošanās” semantisko nozīmi, ar teleoloģiskās iztulkošanas palīdzību Pieteikuma iesniedzēja secināja, ka no Valsts sociālo pabalstu likuma 12. panta pirmās daļas izriet personu ar garīgās veselības traucējumu izraisītu invaliditāti tiesības saņemt pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai. Tādēļ par neatbilstošu Satversmei, Pieteikuma iesniedzējas ieskatā, būtu atzīstams tieši Noteikumu Nr. 805 9. pielikums, ciktāl tas neparedz garīgas veselības traucējumus kā pamatu atzinuma izsniegšanai.

6.2. Valsts sociālo pabalstu likuma 12. panta nosaukumā likumdevējs ir lietojis formulējumu „invalidiem, kuriem apgrūtināta pārvietošanās”. Jēdzienu „apgrūtināta pārvietošanās” pašu par sevi ir iespējams iztulkot paplašināti, iekļaujot tajā arī garīgās veselības traucējumu radītās grūtības izmantot sabiedrisko transportu.

Tomēr ir jāņem vērā, ka Valsts sociālo pabalstu likuma 12. panta pirmajā daļā likumdevējs paredzējis, ka pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai tiek piešķirts, pamatojoties uz atzinumu par medicīnisko indikāciju noteikšanu „speciāli pielāgota vieglā automobiļa iegādei un pabalsta saņemšanai”. Šajā formulējumā lietotais saiklis „un” ļauj secināt, ka likumdevējs tiesības saņemt minēto pabalstu ir sasaistījis ar nepieciešamību izmantot speciāli pielāgotu transportlīdzekli. Savukārt no Ministru kabineta 2009. gada 15. decembra noteikumu Nr. 1474 „Tehnisko palīglīdzekļu noteikumi” 1. pielikuma izriet, ka attiecīgie transportlīdzekļa pielāgojumi ir paredzēti vienīgi transportlīdzekļa vadīšanas atvieglošanai personai ar kustību traucējumiem. Pieteikuma iesniedzēja minēto tiesību normu sistēmisko saikni savā pieteikumā nav izvērtējusi.

6.3. Gadījumā, ja Satversmei vai starptautisko tiesību normai (aktam) neatbilstoša ir likuma norma un uz tās pamata izdota vai tās piemērošanas kārtību noteicoša zemāka juridiskā spēka tiesību norma, atzīstot par neatbilstošu vienīgi zemāka juridiskā spēka tiesību normu, tiesiskā regulējuma neatbilstība netiktu pilnībā novērsta. Tādēļ, ja par neatbilstošu Satversmei vai starptautisko tiesību normai (aktam) pieteikuma iesniedzējs uzskata Ministru kabineta noteikumu normu, pieteikuma iesniedzējam ir jāpārbauda, vai tiesiskā regulējuma neatbilstība neizriet no likuma normas, uz kuras pamata Ministru kabineta noteikumu norma izdota vai kuras piemērošanas kārtību tā nosaka. Ja pieteikuma iesniedzējs šā izvērtējuma rezultātā secina, ka Satversmei neatbilstoša ir arī attiecīgā likuma norma, pieteikumā Satversmes tiesai kā apstrīdētās normas jānorāda gan likuma norma, gan Ministru kabineta noteikumu norma.

Konkrētajā gadījumā Pieteikuma iesniedzēja savu pieteikumu ir balstījusi uz nepilnīgu Valsts sociālo pabalstu likuma 12. panta pirmās daļas iztulkojumu. Šā iemesla dēļ Pieteikuma iesniedzēja nav izvērtējusi, vai tās ieskatā pastāvošā Noteikumu Nr. 805 9. pielikuma neatbilstība Satversmei neizriet no Valsts sociālo pabalstu likuma 12. panta pirmās daļas, kuras piemērošanas kārtību minētais pielikums nosaka.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums ir nepilnīgs, kas savukārt nozīmē, ka pieteikums nesatur juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta izpratnē.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc Administratīvās rajona tiesas pieteikuma (pieteikums Nr. 151/2017).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 2. kolēģijas priekšsēdētāja

S. Osipova